

ražoto pienu. Viens no šiem kooperatīviem ir definējis, ka nepārstrādās vairāk kā 20% biedru ražotā pienu. Šajā kooperatīvā uzskata, ka pārstrāde ir nozare, kurā būtu neefektīvi iesaistīties, jo, pārdodot biedru ražoto pienu, var pelnīt vairāk. Latvijā visu laiku *spiežam*, ka kooperatīviem vajag savu pārstrādi, regulāri gaisā virmo, ka tas ir pašmērķis, dažreiz pat nerēķinot ekonomisko izdevīgumu.

J. R.: – Piekritu. Daudziem ir viedoklis, ka tikai savākt un pārvadāt pienu nav efektīvi, tāpēc to vajadzētu pārstrādāt. Taču, piemēram, Spānijā atsevišķi kooperatīvi pat savos statūtos ir noteikuši, ka pārstrādās vien nelielu daļu savas ražotās piena izejvielas.

L. U.: – Spānijā darbojas efektīvi piena pārstrādes uzņēmumi, kas var samaksāt labu piena cenu kooperatīvam, kam savas pārstrādes nav. Pašsaprotami, ka arī kooperatīviem piederoši pārstrādes uzņēmumi prioritāri domā par savu īpašnieku – lauksaimnieku – ekonomisko ieguvumu. Tādējādi piena ražotāji Spānijā jūtas diezgan stabili un droši. Jāuzsver, ka Latvijā piena pārstrādes uzņēmumi lielākoties nepieder kooperatīviem

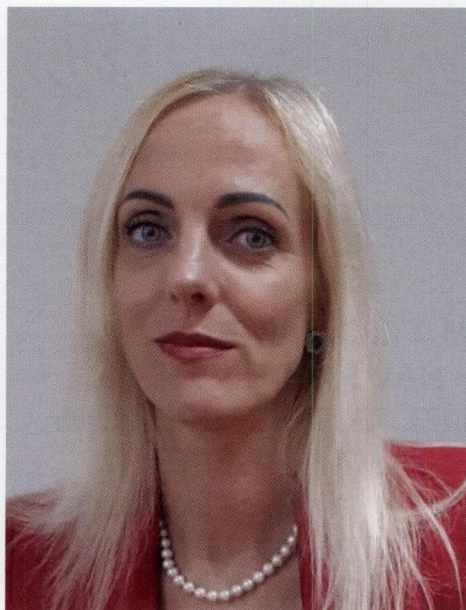
J. R.: – Spānijā bijām pārstrādes uzņēmumā, kas pieder lielveikalu tīklam. Ražošanas un mazumtirdzniecības cenas starpība ir tāda, ka šis modelis ir izdevīgs.

G. M.: – Spānija nevar ar savu ražoto pienu apmierināt pieprasījumu pēc šā produkta.

L. U.: – Secinājums par kooperāciju Spānijā ir līdzīgs tam, pie kā esam nonākuši mēs – mazajiem un vidējiem ražotājiem kooperācija ir svarīgāka nekā lielajiem ražotājiem. Latvijā kooperācijas balsošanas pamatprincips ir, ka vienam biedram kopsapulcē ir viena balss neatkarīgi no ražoto produktu daudzuma. Visi kooperatīva biedri ir vienlīdzīgi lemšanā. Spānijā nesen veiktas izmaiņas likumdošanā, ar kurām balsu daudzumu var piesaistīt nodotā piena daudzumam. Šo principu izmanto divos no trim kooperatīviem, ko apmeklējām. Tātad – lielākām saimniecībām kooperatīvā ir lielāka teikšana nekā mazākām saimniecībām. Tas mūs izbrīnīja, taču tajā pašā laikā saprotam, ka tas ir veids, kā pieturēt lielos piena ražotājus, lai palielinātu kopējo kooperatīva piena apjomu.

Spānijā ļoti aktuāls ir arī jautājums par sievietes iesaisti kooperatīvu, saimniecību vadībā un darbībā. Kooperatīvs darbojas, lai rosinātu sievietes aizvien lielāku iesaisti saimniecību pārvaldībā. Mēs stāstījām, ka Latvijā kooperatīvu pārvaldībā šādu problēmu nav, un Spānijas kolēģi teica, ka varētu braukt pie mums mācīties.

M. F.: – Latvijā pagaidām noteikti nevajadzētu balsošanu sasaistīt ar pārdotā piena daudzumu, jo tāpat ir ļoti liela konkurence starp lielajiem un mazajiem ražotājiem.

L. UZKALNE:
– LATVIJĀ VISU LAIKU SPIEŽAM, KA KOOPERATĪVIEM VAJAG SAVU PĀRSTRĀDI, REGULĀRI GAISĀ VIRMO, KA TAS IR PAŠMĒRĶIS, DAŽREIZ PAT NERĒĶINOT EKONOMISKO IZDEVĪGUMU.

Nevajag strēbt karstu. Jāskatās, kā situācija attīstīsies. Zinot piensaimniecības nozari, redzēsim, kādi būs nākamie pieci gadi. Patlaban redzam tendenci, ka lielie zemes īpašnieki pāriet no piena ražošanas uz graudu ražošanu. Jaunie nevēlas ik dienu darboties ar piena ražošanu. Trakākais, ka piena iepirkuma cena ir kā šūpoles – te augšā, te lejā. Visās saimniecībās ražotajam pienam ir jābūt vienādai kvalitātei. Protams, ir viegli aizbraukt pie vienas fermas un paņemt daudz piena. Vienlaikus kooperatīvi ir tie, kas tur laukus pie dzīvības. Arī latviešu valodu dzirdam laukos, ir bērni, kas pārņem vecāku saimniecības.

Vēl būtiska atšķirība no Latvijas ir pievienotās vērtības nodokļa (PVN) lielums. Spānijā piena produktiem PVN ir 4–10%. Īrijā PVN vairākiem pirmās nepieciešamības piena produktiem PVN ir 0.

L. U.: – Tas ir būtiski mazāk nekā Latvijā. Kooperācijā tendence ir tāda pati kā Latvijā

– kooperatīvu kļūst mazāk, tomēr to naudas apgrozījums kāpj. Mums gan šī tendence nav ļoti izteikta. Nereti esam saņēmuši pārmetumus no citām lauksaimnieku organizācijām, ka atbilstīgo kooperatīvu nekļūst vairāk, neskatoties uz kooperācijai pieejamo atbalstu. Es vienmēr uzsveru – mērķis ir stiprināt, veidot spēcīgākus esošos kooperatīvus, nevis palielināt to daudzumu.

Vēl atšķirīgais no Latvijas, ko mums vajadzētu pārņemt, ir Spānijas kooperatīvu iesaistīšanās ar SEG izmešu mazināšanu saistītajos izaicinājumos savu biedru saimniecībās. Tie ir uzņēmušies diezgan lielu iniciatīvu. Mums Latvijā kooperatīvi šajos procesos nav iesaistījušies. Ņemot vērā ražošanas specifiku, Spānijā šis samezģlojums varētu būt aktuālāks nekā mums.

J. R.: – Piekritu, ka Spānijas kooperatīvi ir diezgan dziļi iekšā šā jautājuma risināšanā, tomēr tas ir saistīts ar atbalsta mehānismu.

J. RAZMINOVIČS:
– KOOPERATĪVS IR VAJADZĪGS, LAI SPĒTU NOTURĒT PIENA IEPIRKUMA CENU. JA NEBŪS KOOPERATĪVU, PIENA CENA NOTEIKTI KRITĪSIES.